

Герасименко А.І.,
здобувач вищої освіти
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Борисенко Є.В.
Чернігівський інститут інформації, бізнесу і права ЗВО
«Міжнародний науково-технічний університет ім. академіка Ю. Бугая»
Науковий керівник: Акименко О.Ю., д.е.н., доцент, професор кафедри
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА ЯК ПІДГРУНТЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НАЛЕЖНОГО РІВНЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Війна рф проти України, кризові явища в економіці, високий рівень фінансової залежності, погіршення інвестиційного клімату, у тому числі й зумовлені зазначеними подіями, є негативними факторами, що зумовлюють незадовільний рівень національної безпеки в цілому і економічної безпеки зокрема [1]. Податкова безпека є одним з головних елементів національної та економічної безпеки, що пояснюється самою сутністю податків та їх головною функцією - поповненням державного бюджету.

Податкова безпека являє собою такий стан податкової сфери держави для якого характерним є захищеність інтересів суб'єктів податкових відносин, стійкість і економічна незалежність податкової системи. Це, в свою чергу, проявляється в (1) стабільності податкового законодавства, (2) здатності податкової системи до вдосконалення, (3) своєчасному виявленні та запобіганні потенційних загроз у сфері оподаткування, (4) здатності системи оподаткування реалізовувати усі функції податків задля максимального узгодження інтересів держави та платників податків. Отже, податкова безпека є підґрунтям для формування належного рівня національної безпеки, оскільки від неї залежить стабільність і достатність податкових надходжень до державного бюджету.

Передумовами виникнення та розвитку оподаткування є складна мозаїка економічних, соціальних та політичних чинників, які відображають потреби суспільства та визначають напрями його розвитку. Доречним є розгляд

концептуальних аспектів генезису та розвитку податкової системи на основі її історичних передумов та економічних трансформацій.

Виділяють три основні етапи історичного розвитку системи оподаткування:

- перший етап - охоплює часовий лаг від утворення перших об'єднань до середньовіччя, податки цього етапу ототожнюються із даниною на майно від промислів і відповідну діяльність;
- другий етап (XVI-XVIII ст.) – процес сплати податків характеризує постійність, джерелом сплати податків була частина отриманих доходів;
- третій етап (XIX-XX ст.) – податки виступають головним джерелом наповнення державних бюджетів, активним інструментом управління суспільно-економічними процесами [2].

Розвиток податкової системи України за перші 30 років незалежності можна систематизувати на окремі періоди, кожен з яких має свої особливості та характерні риси. Найчастіше в такій систематизації виділяють чотири етапи. Науковцями приділено достатньо уваги дослідженню цього питання [2].

Всі одноставно схиляються до думки, що посилення діджиталізації та зміни в структурі економіки вимагають перегляду податкової системи. Відповідно, гарантування та зміцнення податкової безпеки має бути підкріплене зваженою податковою політикою уряду задля забезпечення ефективного стратегічного управління податковою безпекою країни, механізм управління якою реалізується на основі: (1) винайдення об'єктів податкової безпеки; (2) опрацювання стратегії здійснення адекватної податкової політики; (3) наявності відповідних інститутів забезпечення безпеки; (4) деталізації інтересів усіх суб'єктів податкової сфери; (5) виокремлення методик щодо визначення поточного рівня податкової безпеки.

Таким чином, передумови виникнення та розвитку податків нерозривно пов'язані із загальним соціальним контекстом, економічними реаліями та досягненням стійкості і стабільності податкової системи. Відповідно,

механізм управління податковою безпекою має ґрунтуватися на чіткій концепції податкової безпеки з визначенням пріоритетів, цілей, завдань, шляхів забезпечення податкової безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Податкова безпека в управлінні фінансовою безпекою держави. URL: www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2020/54.pdf.
2. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац.ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.
3. Малкіна Я.Д. Економічний зміст податків, їх роль та сучасний стан податкової системи України. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/174.pdf>
4. Становлення та розвиток податкової системи України [Текст] : монографія / М. Г. Волощук, І. І. Матьола, Т. О. Карабін, О. В. Білаш. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2021. – 172 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua>